

บทที่ 4

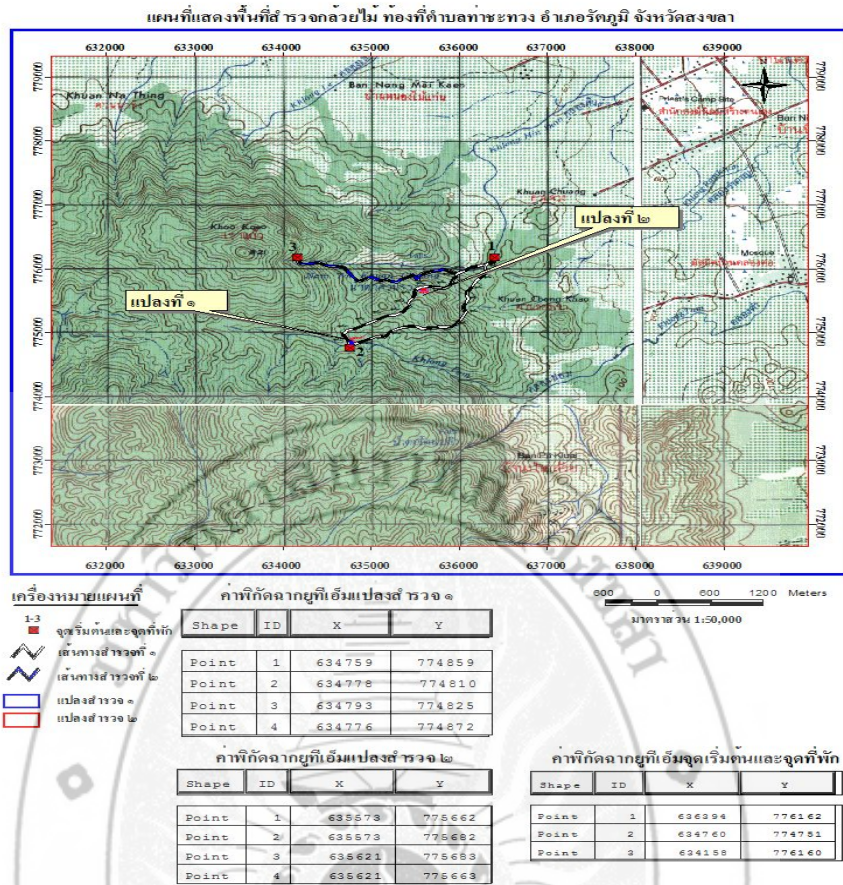
ผลการวิจัย

จากการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า 2 ชนิด ในป่าชุมชนบ้านนิคมพัฒนา ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตถุมิ จังหวัดสงขลา ได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ตอนคือ สำนวความหลากหลายของกล้วยไม้ป่า, ศึกษาการขยายพันธุ์กล้วยไม้ป่า, ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์กล้วยไม้ของชุมชน, การศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าของชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

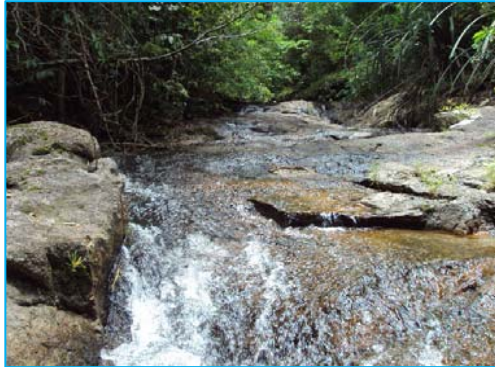
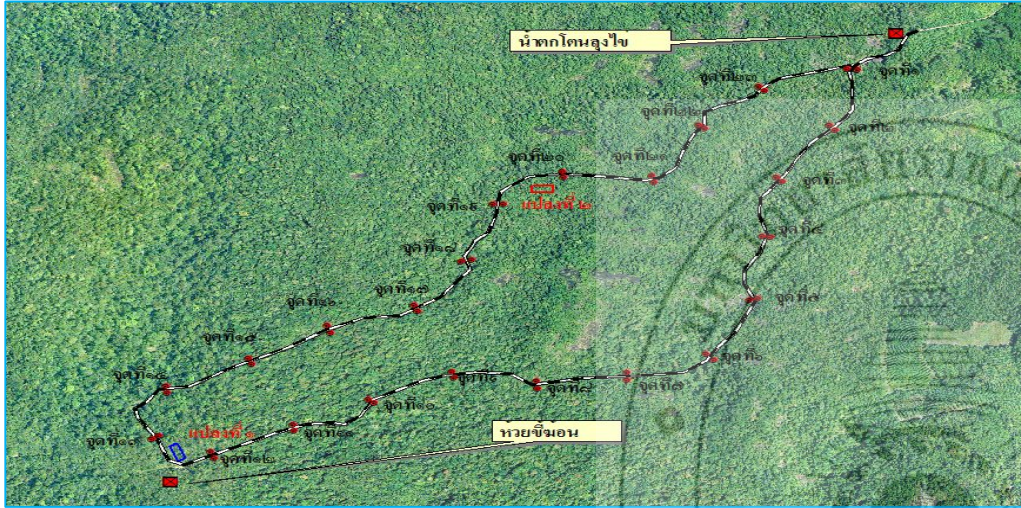
ตอนที่ 1 สำนวความหลากหลายของกล้วยไม้ป่า

ได้ทำการสำวกล้วยไม้ในป่าชุมชนบ้านนิคมพัฒนา ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตถุมิ จังหวัดสงขลา พื้นที่ป่า 1,040 ไร่

1. ผู้วิจัยร่วมกับชุมชนวางแผนการสำว กำหนดจุดการสำว โดยมีแผนที่ป่าขนาด 1 : 50,000 และภาพถ่ายอโต้สีขนาด 1 : 10,000 ประกอบการพิจารณาเส้นทางสำว ออกเดินสำวตามเส้นทางที่กำหนด โดยบันทึกรายละเอียดตามแบบสำวภาคสนาม

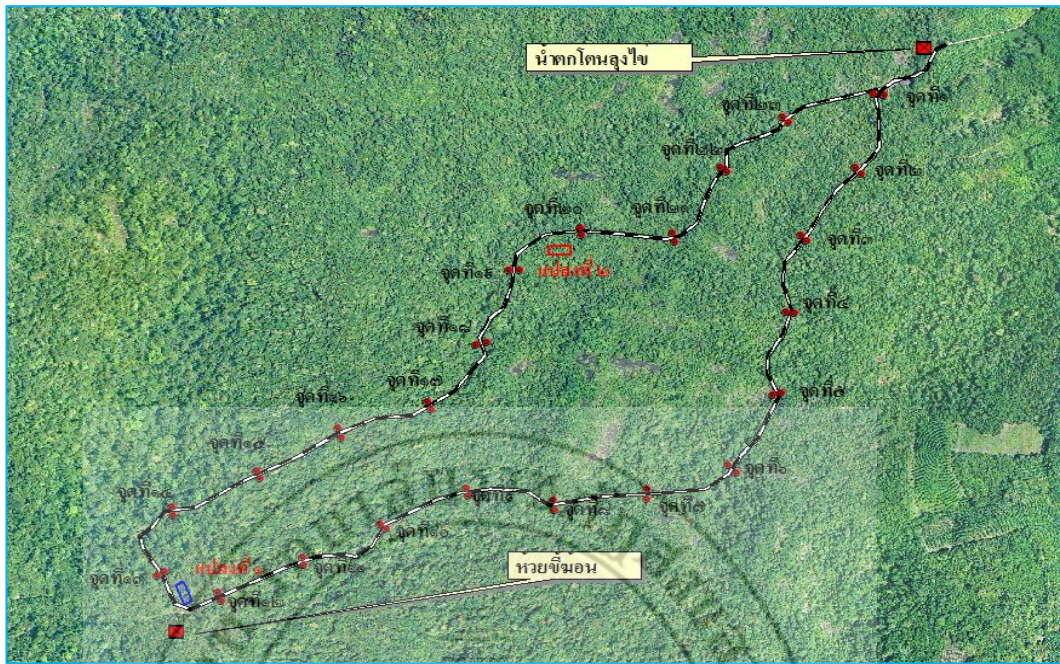

ภาพ 1 แผนที่ทหาร 1:50000 แสดงจุดพิกัดจากยูทีเอ็มแปลงสำรวจที่ 1 และ 2
 เส้นทางสำรวจที่ 1 จากน้ำตกโตนลุงไซ่ ไปตามเส้นทางน้ำตกห้วยชู้ฉอนเป็นวงรอบ
 เส้นทางสำรวจที่ 2 จากน้ำตกโตนลุงไซ่ แยกไปตามเส้นทางน้ำตกควนจวง

ภาพ 2 ภาพถ่ายออสโตรี่ แสดงเส้นทางสำรวจเส้นที่ 1 จากน้ำตกโตนลงไข - ห้วยชี้อ่อน

ภาพที่ 3 ภาพถ่ายออร์โธโธกราฟแสดงเส้นทางสำรวจเส้นที่ 1 จากน้ำตกโตนสูงไข่มุก - ห้วยชันนอนพร้อมพิกัดยูทีเอ็มจุดสำรวจ				
Shape	Id	Utm_x	Utm_y	ID_No
Point	1	636306	776049	1
Point	2	636282	776051	1
Point	3	636258	775858	2
Point	4	636244	775873	2
Point	5	636138	775696	3
Point	6	636123	775711	3
Point	7	636112	775521	4
Point	8	636092	775524	4
Point	9	636082	775330	5
Point	10	636063	775325	5
Point	11	635983	775137	6
Point	12	635966	775155	6
Point	13	635788	775096	7
Point	14	635789	775072	7
Point	15	635585	775071	8
Point	16	635587	775047	8
Point	17	635394	775099	9
Point	18	635398	775080	9
Point	19	635220	775000	10
Point	20	635206	775012	10
Point	21	635036	774932	11
Point	22	635041	774913	11
Point	23	634850	774848	12

ภาพที่ 4 ภาพถ่ายออร์โธโธกราฟแสดงเส้นทางสำรวจเส้นที่ 2 จากน้ำตกโตนสูงไข่มุก - ห้วยชันนอนพร้อมพิกัดยูทีเอ็มจุดสำรวจ				
Shape	ID	UTM_X	UTM_Y	Id_no
Point	24	634860	774827	12
Point	25	634735	774898	13
Point	26	634719	774888	13
Point	27	634750	775055	14
Point	28	634753	775033	14
Point	29	634943	775123	15
Point	30	634936	775141	15
Point	31	635122	775221	16
Point	32	635114	775244	16
Point	33	635317	775288	17
Point	34	635309	775309	17
Point	35	635438	775450	18
Point	36	635415	775445	18
Point	37	635509	775625	19
Point	38	635485	775626	19
Point	39	635645	775711	20
Point	40	635643	775730	20
Point	41	635843	775714	21
Point	42	635848	775694	21
Point	43	635963	775864	22
Point	44	635950	775875	22
Point	45	636098	775983	23
Point	46	636086	775996	23

ภาพ 3 ภาพถ่ายออร์โธโธกราฟแสดงเส้นทางสำรวจเส้นที่ 1 จากน้ำตกโตนสูงไข่มุก - ห้วยชันนอนพร้อมพิกัดยูทีเอ็มจุดสำรวจ 23 จุด เส้นทางสำรวจที่

2. การสำรวจแปลงตัวอย่าง

2.1 วางแปลงตัวอย่าง จำนวน 2 แปลง เพื่อทำการศึกษาสังคมกล้วยไม้ ขนาด 20 X 50 เมตร ทำการแบ่งเป็นแปลงย่อย ขนาด 10 X 10 เมตร ได้ 10 แปลงย่อย ต่อหนึ่งแปลงใหญ่ รวม 20 แปลงย่อย โดยมีค่าพิกัดฉาก UTM ดังนี้

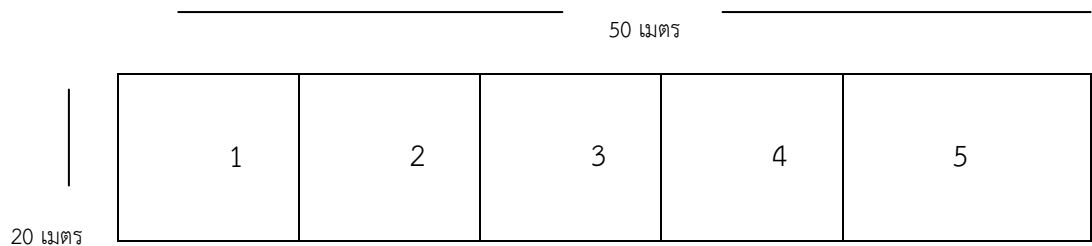
ตาราง 2 แปลงสำรวจที่ 1 ค่าพิกัดฉาก UTM

Shape	ID	X	Y
Point	1	634759	774859
Point	2	634778	774810
Point	3	634793	774825
Point	4	634776	774872

ตาราง 3 แปลงสำรวจที่ 2 ค่าพิกัดฉาก UTM

Shape	ID	X	Y
Point	1	635573	775662
Point	2	635573	775682
Point	3	635621	775683
Point	4	635621	775663

จากทิศเหนือไปทิศใต้ โดยเริ่มแปลงย่อยที่ 1 จากซ้ายมือทางทิศเหนือไปทิศใต้ และแปลงที่ 10 จะอยู่ทางขวามือ ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 377 เมตร

	10	9	8	7	6
--	----	---	---	---	---

ภาพ 4 รูปแบบการวางแปลงตัวอย่าง แบ่งแปลงตัวอย่างทั้ง 2 แปลงๆละ 10 แปลงย่อย

2.2 เดินสำรวจตามเส้นทางเดินในพื้นที่ป่า 2 เส้นทาง

เส้นทางที่ 1 เส้นทางเดินในพื้นที่ป่าเป็นวงรอบระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร จากพิกัดฉาก UTM N636394 E776162 น้ำตกโตนลุงไข่ ถึงพิกัดฉาก UTM N634760 E774751 น้ำตกห้วยซี้ค้อน โดยทุก ๆ 200 เมตร ทำการสำรวจแยกซ้ายขวาออกไปข้างละ 10 เมตร รวม 23 จุด เพื่อให้ได้ตัวอย่างให้มากที่สุด โดยมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 500 เมตร

เส้นทางที่ 2 เดินสำรวจตามเส้นทางเดินในพื้นที่ป่าระยะทางประมาณ 2.5 กิโลเมตร ตามพิกัดฉาก UTM N36394 E776162 น้ำตกโตนลุงไข่ ถึงพิกัดฉาก UTM N634158 E776160 ตามทางน้ำตกควนจวง สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 617 เมตร

3. กล้วยไม้ป่าที่สำรวจพบ

จากการสำรวจพืชวงศ์กล้วยไม้ บริเวณป่าชุมชนบ้านนิคมพัฒนา ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ.2554 – เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2555 ที่สามารถบันทึกภาพตัวอย่างเพื่อศึกษาทางสัณฐานวิทยาของกล้วยไม้แต่ละชนิดและบันทึกรายละเอียดจากต้นจริง แหล่งที่อยู่ ลักษณะทางนิเวศวิทยา ลักษณะลำต้น ดอก ใบ ของกล้วยไม้แต่ละชนิด นำมาจัดจำแนก สำรวจพบกล้วยไม้จำนวน 75 ชนิด เป็นกล้วยไม้ที่ขึ้นอยู่บนพื้นดิน กล้วยไม้อิงอาศัยต้นไม้อื่น และกล้วยไม้ที่ขึ้นอยู่บนหิน โดยมีอุณหภูมิตั้งแต่ 25-35 องศาเซลเซียส ค่าความเป็นกรดเป็นด่างในที่ยึดเกาะอยู่อาศัย และค่าพิกัดฉากยูทีเอ็ม ระบุตำแหน่งที่ขึ้นอยู่ ตามตาราง 4

ตาราง 4 รายละเอียดกล้วยไม้ที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านนิคมพัฒนา ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ที่ ยึด	สภาพทางกายภาพ - เคมี		พิกัด	หมายเหตุ
			อุณหภูมิ	แสง		
				pH	UTM	

ที่	เกาะ	°C	x 10 LUX	-		
					N 634239	
1	ตานโมย	พื้นดิน	27	800	.5	E 776311
					N 634397	
2	พุ่มสุวรรณ	พื้นดิน	27	780	.5	E 776909
					N 635245	
3	รองเท้านารีม่วงสงขลา	พื้นดิน	27	659	.5	E 776197
					N 634745	
4	เอื้องพร้าว	พื้นดิน	27	420	.5	E 774900
					N 635204	
5	เอื้องลำเตียน	ต้นไม้	27	560	.5	E 776107

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ที่ เกาะ	สภาพทางกายภาพ - เคมี		พิกัด	หมายเหตุ
			อุณหภูมิ °C	แสง x 10 LUX		
						N 635000
6	เอื้องแปรงสีพัน	ต้นไม้	27	540		E 775150
						N 634258
7	เอื้องแมลงปอทอง	ต้นไม้	27	450	.5	E 776341
		ลาน				N 634359
8	เอื้องมัน	หิน	27	520	.5	E 776944
						N 633823
9	เอื้องมันปู	ต้นไม้	27	400	.5	E 776457
						N 635426
10	เอื้องสายสุคนธ์	ต้นไม้	27	750	.5	E 775367
						N 634168
11	สิงโตถิ่นใต้	ต้นไม้	28	740	.7	E 776378
						N 634258
		ต้นไม้	28	850	.5	E 776341

		ต้นไม้	28	680		N 635204
						E 776107
						N 634585
12	สิงโตหนวดยาว	ต้นไม้	27	750	.7	E 776125
						N 634521
13	สิงโตกำมปูแดง	ต้นไม้	28	840	.5	E 776134
						N 634794
	สิงโตนาคราช	ต้นไม้	28	840	.5	E 776111
						N 634789
		ต้นไม้	28	900	.5	E 776111
						N 635214
15	เอื้องนมหนู	ต้นไม้	27	1100	.5	E 775025
	เอื้องกุหลาบกระเป่า					N 635525
16	เปิด	ต้นไม้	27	820		E 775725
						N 635204
17	สิงโตวางข้าว	ต้นไม้	29	900		E 776107

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ที่	อุณหภูมิ	แสง	pH	UTM	หมายเหตุ
		ที่	สภาพทางกายภาพ - เคมี			พิกัด	หมายเหตุ
		ยัด	อุณหภูมิ	แสง			
		เกาะ	°C	x 10			
			LUX		-		

						N 634258
18	เอื้องแมงมุม	ต้นไม้	28	740	.5	E 776341
						N 635251
		ต้นไม้	28	750	.5	E 776134
						N 635119
19	กะเหรี่ยงร้อน	ต้นไม้	28	750	6.5	E 776176
						N 634233
20	ม้าวิ่ง	พื้นดิน	28	740	6.7	E 776352
		พื้นดิน	27	860	6.5	N 635222

						E 776096
						N 635216
21	ว่านหางจิ้งจอก	ต้นไม้	27	-	-	E 774937
						N 635728
22	หัวข้าวต้ม	พื้นดิน	27	960	6	E 775187
						N 636175
23	พญาฉัททันต์	พื้นดิน	27	640	6.5	E 775225
						N 636005
24	เอื้องกุหลาบกระเป่าปิด	ต้นไม้	27	640	6.5	E 775246
						N 635119
25	เอื้องตีนตะขาบ	ต้นไม้	28	870	6.5	E 776176
						N 634168
		ลานหิน	27	850	6.5	E 776378
						N 634258
		ต้นไม้	27	870	7	E 776341
						N 634783
26	เอื้องตะขาบใหญ่	ต้นไม้	28	800	7	E 776109
						N 634783
		ต้นไม้	28	900	7	E 776112
						N 682709
27	ตานตะขาบ	ต้นไม้	27	960	6.5	E 779240
						N 634761
		ต้นไม้	27	870	6.5	E 776104

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ที่ ยึดเกาะ	สภาพทางกายภาพ - เคมี			พิกัด UTM	หมายเหตุ
			อุณหภูมิ °C	แสง x 10 LUX	pH		
						N 682709	
28	เถาภูเขา	ต้นไม้	27	890	6.5	E 779240	
						N 682709	
29	พลูช้าง	ต้นไม้	27	900	7	E 779240	

						N 634185
30	เอื้องเสียดาว	ต้นไม้	28	900	7	E 776358
						N 682709
31	จุหลัน	พื้นดิน	28	-	-	E 779240
						N 634258
32	หวายแบนขวา	ต้นไม้	27	970	7	E 776341
						N 635256
33	หญ้าจิมฟันควาย	พื้นดิน	28	900	7	E 776134
						N 634900
34	เอื้องกำงปลาใหญ่	ต้นไม้	28	800	6.5	E 776104
						N 634794
		ต้นไม้	27	850	6.5	E 776111
						N 634258
		ต้นไม้	27	900	7	E 776341
						N 635325
35	พวงชมพู	ต้นไม้	27	800	7	E 776246
						N 633953
36	เอื้องลีลา	พื้นดิน	27	870	7	E 776342
						N 634359
37	กล้วยไม้มีอนาง	ลานหิน	27	780	7.5	E 776944
						N 634761
38	เอื้องดอกมะขาม	ต้นไม้	27	900	7	E 776104
						N 634239
		ต้นไม้	28	500	7	E 776311
						N 633953
		ต้นไม้	27	850	7	E 776342
						N 635204
39	เอื้องแผงกำงปลา	ต้นไม้	27	850	7	E 776107

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ที่ ยึด เกาะ	สภาพทางกายภาพ - เคมี		พิกัด UTM	หมายเหตุ
			อุณหภูมิ °C	แสง x 10		

ที่				LUX	-	
						N 634745
40	เอื้องชะนี	ต้นไม้	27	850	6.5	E 774900
						N 636168
41	สิกุกมล	พื้นดิน	27	800	6.5	E 777108
						N 634067
42	เอื้องแข่งไก่ปากหยัก	ต้นไม้	28	900	6.5	E 776386
						N 636124
43	เอื้องเล่นลม	ต้นไม้	27	700	6.5	E 775531
						N 634211
44	นางอ้วดอกเขียว	พื้นดิน	27	890	6	E 776343
						N 634185
45	เอื้องข้าวสาร	ต้นไม้	27	800	6	E 776358
						N 635225
46	เอื้องลิ้นคำเล็ก	ต้นไม้	27	980	6	E 776148
						N 633953
47	เอื้องใบมะขาม	ต้นไม้	27	780	6	E 776324
		ลานหิน	28	970	6	E 776104
		ลานหิน	28	600	6.5	E 776311
						N 643565
48	เอื้องดอกจีบ	ต้นไม้	28	790	6.5	E 776110
						N 635712
49	เอื้องขาไก่ดอกเหลือง	ต้นไม้	27	680	6	E 775062
						N 635862
50	เอื้องมัจฉา	ต้นไม้	25	350	7.5	E 774853
						N 634912
51	ตรียมปวย	ต้นไม้	27	650	7	E 775068
						N 634912
52	เอาะลบ	ต้นไม้	27	700	7.5	E 775068

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อสามัญ	ที่ ยึด เกาะ	สภาพทางกายภาพ - เคมี			พิกัด UTM	หมายเหตุ
			อุณหภูมิ °C	แสง x 10 LUX	pH		
						N 635032	
53	ว่านน้ำทอง	ลานหิน	27	340	7	E 776128	
						N 634258	
		ลานหิน	27	860	6	E 776341	
						N 635234	
54	เอื้องดอกเทียน	พื้นดิน	27	750	7	E 776107	
						N 635325	
55	สิงโตพู่ศรี	ลานหิน	27	840	6.5	E 776246	
						N 635724	
56	เอื้องนึม	ต้นไม้	27	840	6.5	E 775743	
						N 633823	
57	เอื้องทอง	ต้นไม้	28	840	6.5	E 776457	
						N 636157	
58	เอื้องข้าวนก	ต้นไม้	27	1100	6.5	E 775843	
						N 635225	
59	สิงโตนิพนธ์	ลาน หิน	27	560	7	E 776148	
						N 635500	
60	เอื้องนกกกระจิบ	ต้นไม้	27	870	7	E 775650	
						N 635225	
61	เอื้องตาลหิน	ต้นไม้	27	980	6.5	E 776148	
						N 635816	
62	เอื้องเขากวางอ่อน	ต้นไม้	27	860	6.5	E 775102	
						N 635026	
63	เอื้องช่อแฝง	ต้นไม้	27	970	6.5	E 776128	
						N 635550	
64	สิงโตแคะดอกสาย	ต้นไม้	27	740	6.5	E 775690	
						N 634565	
65	เอื้องสายทะเลบัน	ต้นไม้	27	740	6.5	E 776114	
66	เอื้องสายน้ำเขียว	ต้นไม้	27	900	7	N 635823	

						E 774873
						N 635225
67	สิงโตดอกคู่	ต้นไม้	27	1010	7	E 776148

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อสามัญ	ที่ ยัด เกาะ	สภาพทางกายภาพ - เคมี			พิกัด UTM	หมายเหตุ
			อุณหภูมิ °C	แสง x 10 LUX	pH		
						N 634175	
68	เอื้องไผ่	ต้นไม้	27	970	6.5	E 776351	
						N 634233	
69	กล้วยไม้ดิน (ว่านจุก)	พื้นดิน	28	760	6.5	E 776325	
						N 634195	
70	เอื้องใบบัวบก	พื้นดิน	28	760	6.5	E 776311	
						N 634291	
71	กะระกะร้อนปากเปิด	ต้นไม้	28	760	6.5	E 776363	
						N 634023	
72	พุ่มข้าวบิณฑ์	พื้นดิน	27	900	7	E 776366	
						N 634245	
73	เอื้องน้ิมกาบดอกเหลือง	ต้นไม้	27	890	7	E 776390	
						N 682769	
74	เอื้องแพนซอโปร่ง	ต้นไม้	27	650	7	E 779270	
						N 635126	
75	กระสุนพระอินทร์	ต้นไม้	27	900	6.5	E 776198	

ผลจากการศึกษาสามารถจัดจำแนกสกุลกล้วยไม้ โดยใช้เกณฑ์การจำแนกวงศ์กล้วยไม้ตามการจัดหมวดหมู่ในระบบของ Robert. L. Dressler (1993) และ Sylachetho (1995) (สารคดี: เมษายน 2542) พบกล้วยไม้ทั้งหมด 6 วงศ์ย่อย 44 สกุล 75 ชนิด ซึ่งจากทั้งหมดนี้เป็นกล้วยไม้ดิน 15 ชนิด กล้วยไม้อิงอาศัย 49 ชนิด กล้วยไม้บนหิน 2 ชนิด กล้วยไม้ที่เป็นทั้งกล้วยไม้อิงอาศัยและกล้วยไม้บนหิน 8 ชนิด และกล้วยไม้ที่เป็นทั้งกล้วยไม้ดินและกล้วยไม้บนหิน 1 ชนิด

ตาราง 5 จำนวนกล้วยไม้ที่สำรวจพบบริเวณป่าชุมชนบ้านนิคมพัฒนา ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

Subfamily	Genus	Species
Apostasioideae	2	2
Cypripedioideae	1	1
Epidendroideae	20	47
Neottioideae	3	3
Orchidoideae	2	2
Vandoideae	16	20
Total	44	75

พบกล้วยไม้ทั้งหมด 6 วงศ์ย่อย คือ Apostasioideae, Cypripedioideae, Epidendroideae, Neottioideae, Orchidoideae และ Vandoideae ซึ่งวงศ์ย่อย Apostasioideae พบจำนวน 2 สกุล 2 ชนิด วงศ์ย่อย Cypripedioideae พบจำนวน 1 สกุล 1 ชนิด วงศ์ย่อย Epidendroideae พบจำนวน 20 สกุล 47 ชนิด วงศ์ย่อย Neottioideae พบจำนวน 3 สกุล 3 ชนิด วงศ์ย่อย Orchidoideae พบจำนวน 2 สกุล 2 ชนิด และวงศ์ย่อย Vandoideae พบจำนวน 16 สกุล 20 ชนิด รวมทั้งหมด 44 สกุล 75 ชนิด สกุล Dendrobium พบมากที่สุด จำนวน 13 ชนิด สกุล Bulbophyllum พบรองลงมา จำนวน 9 ชนิด สกุล Eria, vanilla และ Cymbidium สกุลละ 3 ชนิด

ตาราง 6 กล้วยไม้ที่สำรวจพบบริเวณป่าชุมชนบ้านนิคมพัฒนา ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตถุมิ
จังหวัดสงขลา

No.	Thai name	Scientific Name	Subfamily	Habit	Flowering period
1	ตานโมย	<i>Apostasia nuda</i> R.Br.	Apostasioideae	T	Jul - Aug
2	พุ่มสุวรรณ	<i>Neuwiedia zollingeri</i> Rchb.f. var. <i>singaporeana</i> (Will. ex Baker) de Vogel	Apostasioideae	T	May - Jun
3	รองเท้านารี ม่วงสงขลา	<i>Paphiopedilum</i> <i>barbatum</i> (Lindl.) Pfitzer	Cypripedioideae	T	Dec - Jan
4	หญ้าจิมฟัน ควาย	<i>Arundina graminiflora</i> (D.Don) Hochr.	Epidendroideae	T	Sep - Mar
5	สิงโตดอกคู่	<i>Bulbophyllum biflorum</i> Teijsm & Binnend	Epidendroideae	E	Apr - May
6	สิงโตแคระ ดอกสาย	<i>Bulbophyllum</i> <i>clandestinum</i> Lindl.	Epidendroideae	E	Aug
7	สิงโตพุ่มศรี	<i>Bulbophyllum</i> <i>gracillnum</i> (Rolfe) Rolfe	Epidendroideae	E/L	Oct - Dec
8	สิงโตรวงข้าว	<i>Bulbophyllum</i> <i>morphologorum</i> Kraenzl.	Epidendroideae	E	Jan - May
9	สิงโตนิพนธ์	<i>Bulbophyllum</i> <i>nipondhii</i> Seidenf.	Epidendroideae	E/L	Sep - Oct
10	สิงโตกำมปู แดง	<i>Bulbophyllum patens</i> King ex Hook.f.	Epidendroideae	E	Feb - Mar
11	สิงโตถิ่นใต้	<i>Bulbophyllum</i> <i>purpurascens</i> Teijsm. & Binn.	Epidendroideae	E	Apr - May

12	สิงโตหนวด ยาว	<i>Bulbophyllum vaginatum</i> (Lindl.) Rchb. f.	Epidendroideae	E	Apr - May
----	------------------	--	----------------	---	-----------

ตาราง 6 (ต่อ)

No.	Thai name	Scientific Name	Subfamily	Habit	Flowering period
13	สิงโตนาคราช	<i>Bulbophyllum wendlandianum</i> (Kraenzl.) Dammer	Epidendroideae	E	May - Jun
14	พุ่มข้าวบิณฑ์	<i>Calanthe lyroglossa</i> Rchb.f.	Epidendroideae	T	Oct - Nov
15	เอื้องลำเทียน	<i>Coelogyne brachyptera</i> Rchb.f.	Epidendroideae	E	Mar - May
16	เอื้องมัน	<i>Coelogyne cumingii</i> Lindl.	Epidendroideae	L	May - Jun
17	กล้วยไม้มือ นาง	<i>Dendrobium acerosum</i> Lindl.	Epidendroideae	E/L	Apr - May
18	เอื้อง ตีนตะขาบ	<i>Dendrobium acinaciforme</i> Roxb.	Epidendroideae	E/L	Oct - Nov
19	เอื้องสายน้ำ เขียว	<i>Dendrobium crepidatum</i> Lindl. & Paxton	Epidendroideae	E	Mar - Apr
20	เอื้องสายทะเล บัน	<i>Dendrobium crocatum</i> Hook.f.	Epidendroideae	E	Jul - Sep
21	เอื้อง ดอกมะขาม	<i>Dendrobium delacourii</i> Guill.	Epidendroideae	E	Apr - Jun
22	เอื้องไฟ	<i>Dendrobium dixanthum</i> Rchb.f.	Epidendroideae	E	Feb - Mar

23	เอื้องทอง	<i>Dendrobium ellipsophyllum</i> Tang & Wang	Epidendroideae	E	Jun - Aug
24	เอื้องแผง ก้างปลา	<i>Dendrobium keithii</i> Ridl.	Epidendroideae	E	Jan - Feb
25	หวายแบนชวา	<i>Dendrobium lamellatum</i> (Blume) Lindl.	Epidendroideae	E	Jan - Dec

ตาราง 6 (ต่อ)

No.	Thai name	Scientific Name	Subfamily	Habit	Flowering period
26	เอื้องตะขาบ ใหญ่	<i>Dendrobium leonis</i> (Lindl) Rchb.f.	Epidendroideae	E	Jan - Dec
27	เอื้องมัจฉา	<i>Dendrobium palpebrae</i> Lindl.	Epidendroideae	E/L	Feb - Mar
28	เอื้องแปรงสี ฟัน	<i>Dendrobium secundum</i> (Blume) Lindl.	Epidendroideae	E	Feb - Apr
29	เอื้องชะนี	<i>Dendrobium senile</i> C.S.P.Parish & Rchb.f.	Epidendroideae	E	Mar - May
30	สิกันคล	<i>Dienia ophrydis</i> (J.Konig) Seidenf.	Epidendroideae	T/L	May - Jun
31	เอื้องน้่ม	<i>Eria amica</i> Rchb.f.	Epidendroideae	E	Feb - Mar
32	เอื้องตาลหิน	<i>Eria discolor</i> Lindl.	Epidendroideae	E	Jan - Apr
33	เอื้องน้่มกาบ ดอกเหลือง	<i>Eria pilifera</i> Ridl.	Epidendroideae	E	Feb - Apr
34	เอื้องแข้งไก่ ปากหยัก	<i>Flickingeria fimbriata</i> (Blume) A.D. Hawkes	Epidendroideae	E/L	Apr - May

35	เอื้องขาไก่ตอก เหลือง	<i>Flickingeria pardalina</i> (Rchb.f.) Seidenf.	Epidendroideae	E/L	Oct - Nov
36	ว่านหางช้าง	<i>Grammatophyllum</i> <i>speciosum</i> Blume	Epidendroideae	E	Jul - Oct
37	เอื้องข้าวนก	<i>Liparis cespitosa</i> (Lam.) Lindl.	Epidendroideae	E	Jul - Aug
38	เอื้องข้าวสาร	<i>Liparis viridiflora</i> (Blume) Lindl.	Epidendroideae	E	Dec - Jan
39	เอื้องช่อแฝง	<i>Neogyne gardneriana</i> (Lindl.) Rchb.f.	Epidendroideae	E	Oct - Nov
40	เอื้องแพนซอ โปรง	<i>Oberonia gammiei</i> King & Pantl	Epidendroideae	E	Sep - Oct

ตาราง 6 (ต่อ)

No.	Thai name	Scientific Name	Subfamily	Habit	Flowering period
41	เอื้องพริ้ว	<i>Phaius tankervilleae</i> (Banks ex L' Heritier) Blume	Epidendroideae	T	Nov - Dec
42	เอื้องใบมะขาม	<i>Podochilus</i> <i>microphyllus</i> Lindl.	Epidendroideae	E/L	Jul - Aug
43	เอื้องดอกจีบ	<i>Rhynchogyna luisifolia</i> (Ridl.) Seidenf. & GaRay	Epidendroideae	E	May - Jun
44	กล้วยไม้ดิน	<i>Spatholottis plicata</i> Blume	Epidendroideae	T	May - Oct
45	กระสุนพระ อินทร์	<i>Thelasis pygmaea</i> (Griff.) Blume	Epidendroideae	E	Mar - Aug
46	เอื้อง นกระจีบ	<i>Trias nasuta</i> (Rchb.f.) Stapf	Epidendroideae	E	Nov - Dec

47	ตรีัยมปวาย	<i>Trichotiosia pulvinata</i> (Lindl.) & Kranzl.	Epidendroideae	E	Jun - Oct
48	เอะลอบ	<i>Vanilla albida</i> Blume	Epidendroideae	E	Apr - Jun
49	เถาญเขียว	<i>Vanilla aphylla</i> Rolfe	Epidendroideae	E	Mar - May
50	พลูช้าง	<i>Vanilla siamensis</i> Rolfe ex Downie	Epidendroideae	E	Apr - Jun
51	เอื้องลิลา	<i>Corymborkis veratrifolia</i> (Reinw.) Blume	Neottioideae	T	Jul - Dec
52	ว่านน้ำทอง	<i>Ludisia discolor</i> (Ker Gawl.) A. Rich.	Neottioideae	L	Feb - Sep
53	เอื้องใบบัวบก	<i>Nervilia crociformis</i> (Zoll. & Mor.) Seidenf.	Neottioideae	T	May - Jun
54	เอื้องดอก เทียน	<i>Brachycorythis acuta</i> (Rchb.f.) Summerh.	Orchidoideae	T	Jul - Sep
55	นางอวดดอก เขียว	<i>Habenaria viridiflora</i> (Rottl. ex Sw.) R.Br.	Orchidoideae	T	Jul - Aug
56	เอื้องนมหนู	<i>Acriopsis javanica</i> Reinw.	Vandoideae	E	Apr - Jun

ตาราง 6 (ต่อ)

No.	Thai name	Scientific Name	Subfamily	Habit	Flowering period
57	เอื้องกุหลาบ กระเป่าเปิด	<i>Aerides falcata</i> Lindl.	Vandoideae	E	Apr - May
58	เอื้องกุหลาบ กระเป่าปิด	<i>Aerides odorata</i> Lour.	Vandoideae	E	Apr - May
59	เอื้องแมงมุม	<i>Arachnis flosaeris</i> (L.) Rchb.f.	Vandoideae	E	Jul - Aug
60	เอื้องก้างปลา ใหญ่	<i>Cleisostoma capricorne</i> (Ridl.) Garay	Vandoideae	E	Mar - Apr

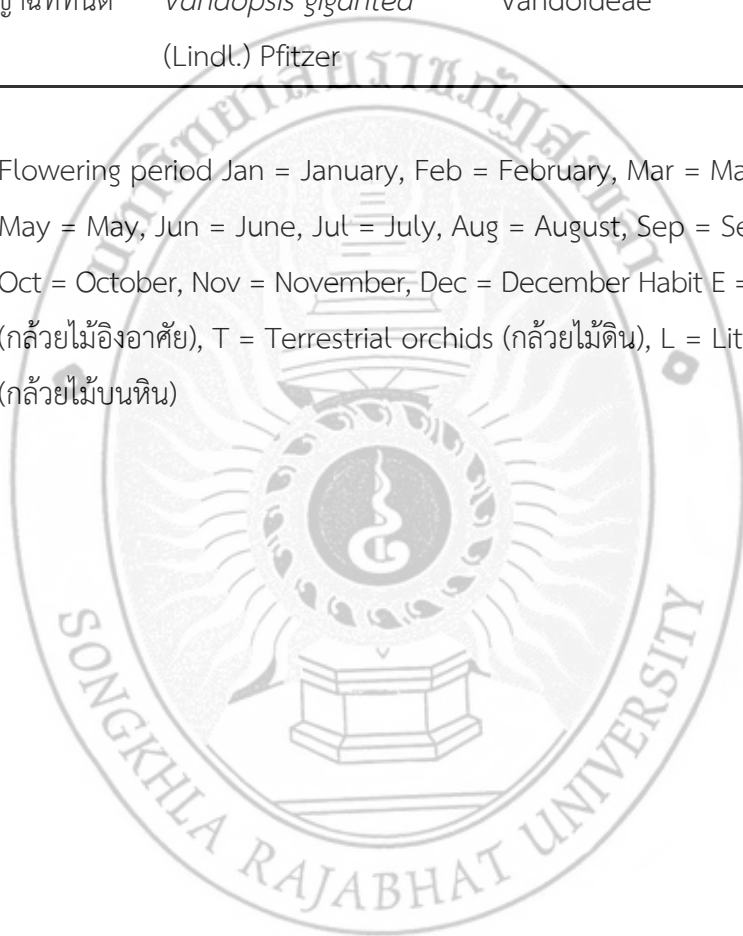
61	พวงชมพู	<i>Cleisostoma williamsonii</i> (Rchb.f.) Garay	Vandoideae	E	Mar - Apr
62	กะเรกะร่อน	<i>Cymbidium aloifolium</i> (L.) Sw.	Vandoideae	E	Mar - May
63	จุฬาลัน	<i>Cymbidium ensifolium</i> (L.) Sw.	Vandoideae	T	Oct - Jan
64	กะเรกะร่อน ปากเปิด	<i>Cymbidium finlaysonianum</i> Lindl.	Vandoideae	E	Mar - May
65	ม้าวิ่ง	<i>Doritis pulcherima</i> Lindl.	Vandoideae	T	Jun - Nov
66	หัวข้าวต้ม	<i>Eulophia graminea</i> Lindl.	Vandoideae	T	May - Jun
67	เอื้องเสือดาว	<i>Gastrochilus bigibbus</i> (Rchb.f. ex Hook. F.) Kuntze	Vandoideae	E	Feb - Nov
68	เอื้องเล่นลม	<i>Grosourdya appendiculata</i> (Blume) Rchb.f.	Vandoideae	E	May - Oct
69	เอื้องลิ้นดำเล็ก	<i>Luisia macrotis</i> Rchb.f.	Vandoideae	E	Jun - Jul
70	เอื้องแมลงปอ ทอง	<i>Micropera pallida</i> (Roxb.) Lindl.	Vandoideae	E	May - Jul

ตาราง 6 (ต่อ)

No.	Thai name	Scientific Name	Subfamily	Habit	Flowering period
71	ตานตะขาบ	<i>Microsaccus griffithii</i> (C.S.P.Parish & Rchb.f.) Seidenf	Vandoideae	E	Jul - Nov
72	เอื้องเขากวาง	<i>Phalaenopsis</i>	Vandoideae	E	Jun - Oct

	อ่อน	<i>cornucervi</i> (Breda) (Blume) & Rchb.f.			
73	เอื้องมันปู	<i>Robiquetia Succisa</i> (Lindl.) Seidenf. & Garay	Vandoideae	E	May - Jun
74	เอื้องสาย สุคนธ์	<i>Trichoglottis cirrhifera</i> Teijsm. & Binn.	Vandoideae	E	Dec - Feb
75	พญาณีทันทต์	<i>Vandopsis gigantea</i> (Lindl.) Pfitzer	Vandoideae	T	Mar

หมายเหตุ: Flowering period Jan = January, Feb = February, Mar = March, Apr = April, May = May, Jun = June, Jul = July, Aug = August, Sep = September, Oct = October, Nov = November, Dec = December Habit E = Epiphytic orchids (กล้วยไม้อิงอาศัย), T = Terrestrial orchids (กล้วยไม้ดิน), L = Lithophytic orchids (กล้วยไม้บนหิน)

ภาพ 5 กล้ายไม้ วงศ์ย่อย Apostasioideae ตานโมย *Apostasia nuda* (ก,ข)
 พุ่มสุวรรณ *Neuwiedia zollingeri* (ค,ง)

ภาพ 6 กล้ายไม้ วงศ์ย่อย Cyripedioideae รองเท้านารีมีวงสงขลา *Paphiopedilum barbatum*

ก

ข

ภาพ 7 กล้ายไม้ วงศ์ย่อย Epidendroideae สิงโตดอกคู่ *Bulbophyllum biflorum* (ก)
หญ้าจิมฟันควาย *Arundina graminifolia* (ข)

ค

ง

จ

ฉ

ช

ช

ภาพ 7 (ต่อ) กล้ายไม้ วงศ์ย่อย Epidendroideae เกาญเขียว *Vanilla aphylla* (ค)
สิงโตพัวร์คีมี *Bulbophyllum gracillnum* (ง) , พลุช้าง *Vanilla siamensis* (จ)
เอื้องใบมะขาม *Podochilus microphyllus* (ฉ) , เอื้องตาลหิน *Eria discolor* (ช)
สิงโตนาคราช *Bulbophyllum wendlandianum* (ซ)

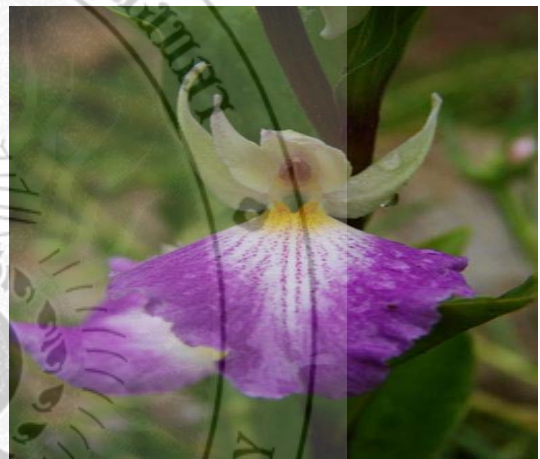
ก

ข

ค

ง

จ

ภาพ 8 กล้ายไม้ วงศ์ย่อย Neottioideae เอื้องลิลา *Corymborkis veratrifolia* (ก)
 ว่านน้ำทอง *Ludisia discolor* (ข) เอื้องใบบัวบก *Nervilia crociformis* (ค)
 ภาพ 9 กล้ายไม้ วงศ์ย่อย Orchidoideae เอื้องดอกเทียน *Brachycorythis acuta* (ง)

นางอ้วดดอกเขียว *Habenaria viridiflora* (จ)

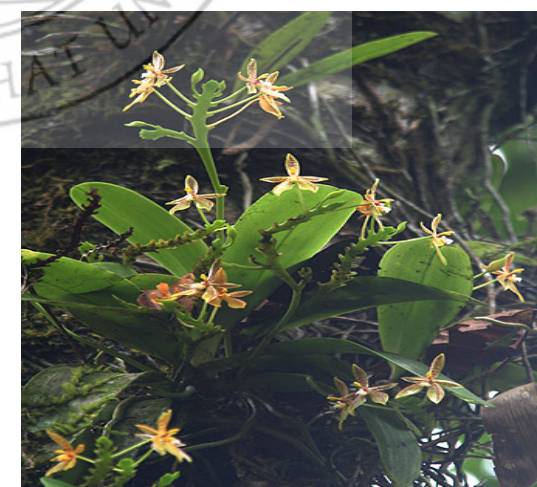
ก

ข

ค

ง

จ

ฉ

ภาพ 10 กล้วยไม้ วงศ์ย่อย Vandoideae เอื้องแมลงปอทอง *Micropera pallida* (ก)
 ม้าวิ่ง *Doritis pulcherima* (ข) เอื้องก้างปลาใหญ่ *Cleisostoma capricorne* (ค)
 เอื้องลิ้นดำเล็ก *Luisia macrotis* (ง) หัวข้าวต้ม *Eulophia graminea* (จ)
 เอื้องเขากวางอ่อน *Phalaenopsis cornucervi* (ฉ)

ตอนที่ 2 ศึกษาการขยายพันธุ์กล้วยไม้ป่า จำนวน 2 ชนิด คือ เอื้องพร้าวและว่านหาง
 ช้าง

นำกล้วยไม้ป่าที่ได้จากตอนที่ 1 มาศึกษาขยายพันธุ์จำนวน 2 ชนิดคือเอื้องพร้าว และว่านหางช้าง โดยทำการศึกษาด้วยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้ในอาหารสูตรสังเคราะห์ สูตร Murashige and Skoog (1962) ที่มีน้ำมะพร้าว 150 มิลลิลิตร/ลิตร จากการนำกล้วยไม้ทั้ง 2 ชนิด มาเลี้ยงในอาหารเป็นเวลา 3 เดือน (เอื้องพร้าว) และ 6 เดือน (ว่านหางช้าง) ผลปรากฏว่า เอื้องพร้าว มีการเจริญเติบโตได้ภายใน 1 เดือน เมล็ดกล้วยไม้สามารถเจริญเป็นหน่อเล็ก ๆ จำนวนมาก และได้แยกหน่อกล้วยไม้มาเลี้ยงในอาหารสูตรเดิม ทำการเก็บข้อมูล 3 เดือนก่อนนำออกจากขวดไปอนุบาลในเรือนเพาะชำ ภายในเดือนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยการเจริญเติบโต ความยาวใบ 0.35 ซม. จำนวนใบ 3.20 ใบ จำนวนต้นอ่อน 4-6 ต้น ว่านหางช้างมีการเจริญเติบโตช้ากว่าเอื้องพร้าว ทำการเก็บข้อมูล 6 เดือนก่อนนำออกจากขวดไปอนุบาลในเรือนเพาะชำ ว่านหางช้างมีการเจริญจากเมล็ดเป็นหน่อเล็ก ๆ จำนวนมาก ได้ภายใน 2 เดือน และได้แยกหน่อกล้วยไม้มาเลี้ยงในอาหารสูตรเดิม ทำการเก็บข้อมูล 6 เดือนก่อนนำออกจากขวดไปอนุบาลในเรือนเพาะชำ ภายในเดือนที่ 6 มีค่าเฉลี่ยการเจริญเติบโต ความยาวใบ 0.55 ซม. จำนวนใบ 4.35 ใบ จำนวนต้นอ่อน 8-10 ต้น

ภาพ 11 เอื้องพร้าว

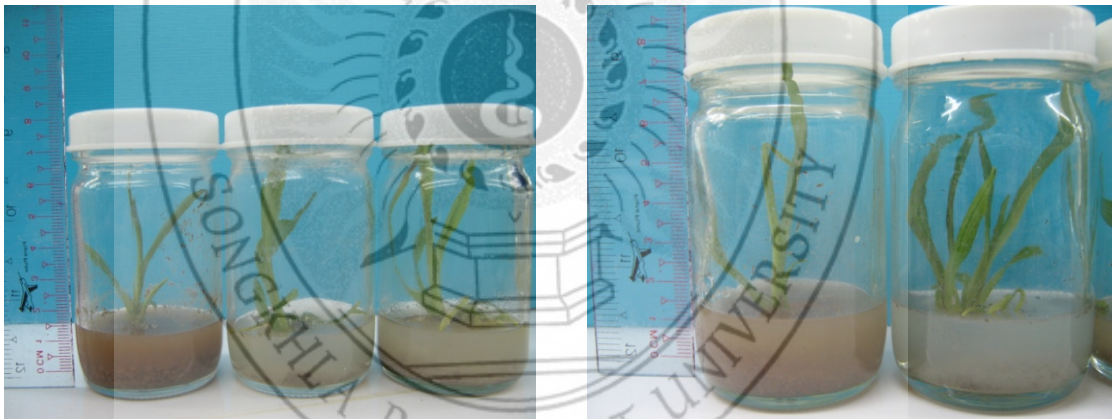
ภาพ 12 ว่านหางช้าง

ตาราง 7 การเจริญเติบโตของความยาวของลำและจำนวนใบต่อลำและจำนวนต้นอ่อนของ ว่านหางช้าง และเอื้องพร้าว ที่อายุต่าง ๆ โดยเฉลี่ยจากจำนวน 30 ขวด/ชนิด

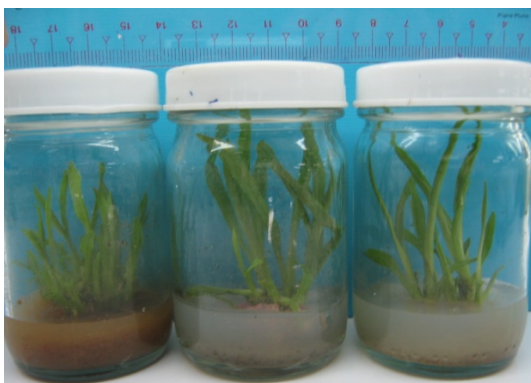
อายุการ เพาะเลี้ยง (เดือน)	ความยาวของใบ (ซม.)		จำนวนใบ		จำนวนต้นอ่อน	
	ว่านหาง ช้าง	เอื้อง พร้าว	ว่านหาง ช้าง	เอื้องพร้าว	ว่านหาง ช้าง	เอื้องพร้าว
1	-	0.10	-	-	-	-
2	0.10	0.15	-	1.57	-	1-2
3	0.20	0.35	1.20	3.20	-	4-6
4	0.30	-	2.63	-	2-3	-
5	0.45	-	3.25	-	4-6	-
6	0.55	-	4.35	-	8-10	-

อายุ 1 เดือน

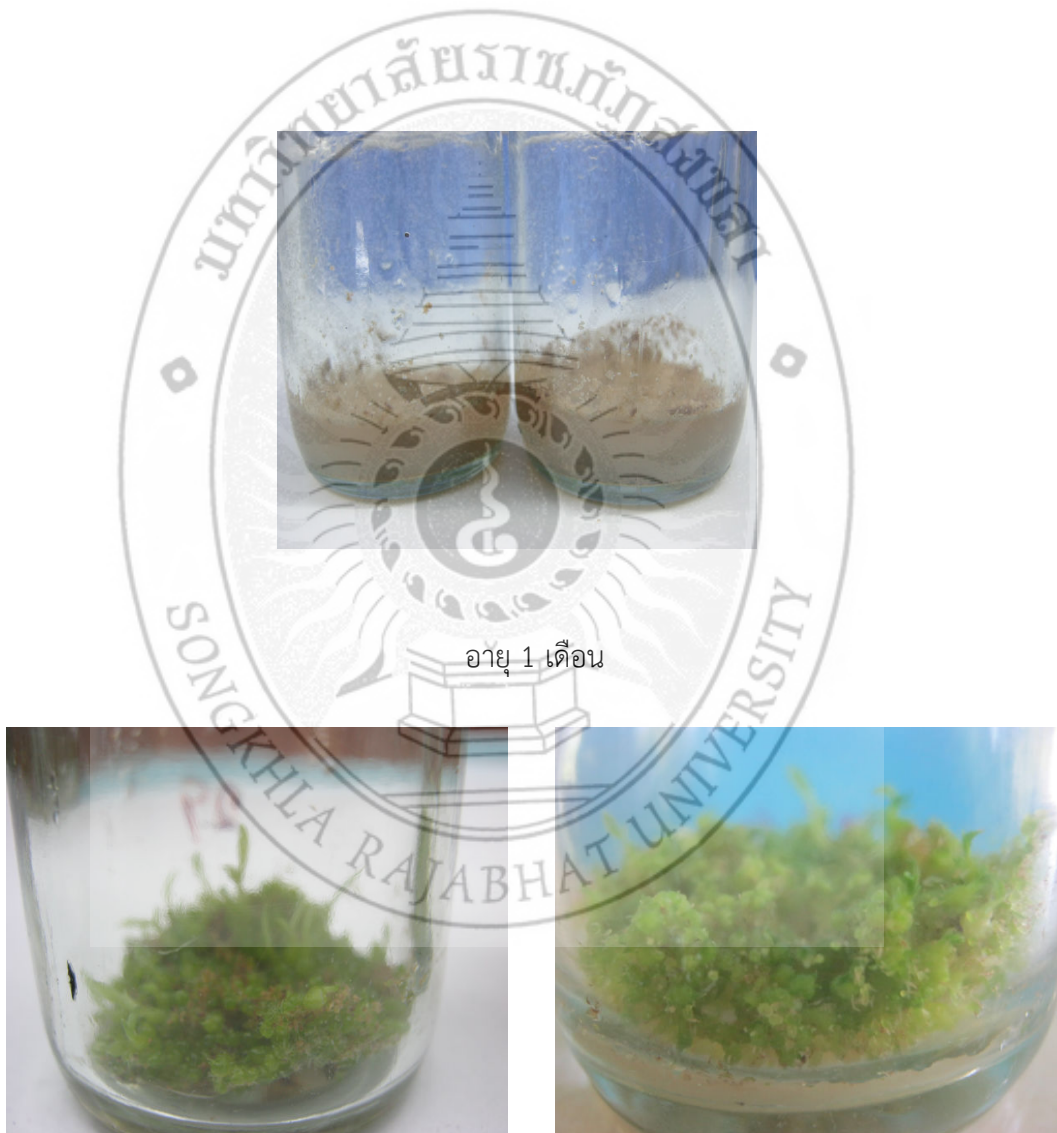

อายุ 2 เดือน

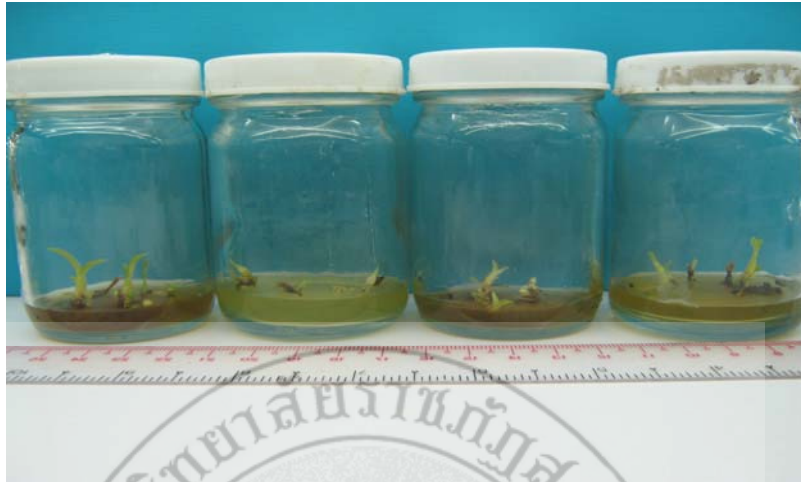

อายุ 3 เดือน

ภาพ 13 เีื่องพร้าวในขวดอาหารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

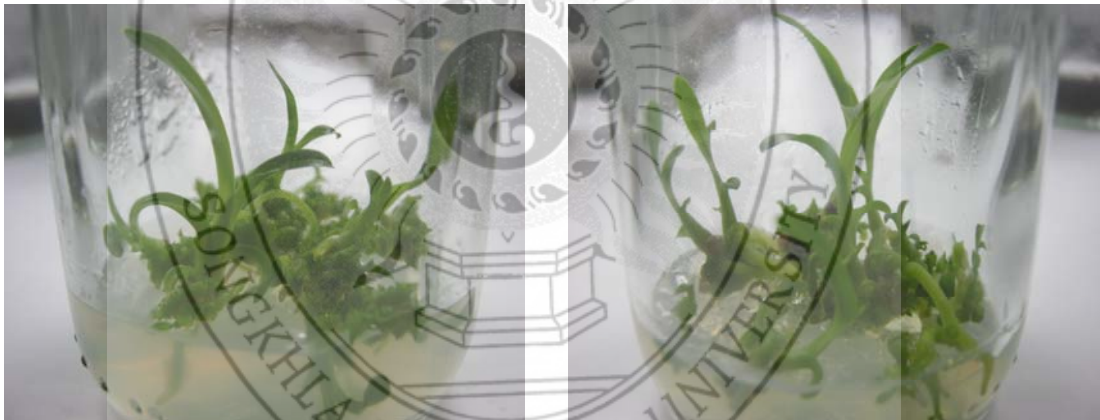

อายุ 2 เดือน

อายุ 3 เดือน

ภาพ 14 ว่านหางช้างขวดอาหารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

อายุ 5-6 เดือน

ภาพ 14 (ต่อ) ว่านหางช้างในขวดอาหารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

การย้ายมาเลี้ยงในอาหาร MS-น้ำมะพร้าว 150 มิลลิลิตร/ลิตร เพื่อกระจายต้นลดความแออัด กลัวยไม้พันธุ์ว่านหางช้างและเอื้องพร้าวจะแตกเป็นต้นและมีรากแข็งแรงดี นำให้ชุมชนชุมชนบ้านนิคมพัฒนา ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา จำนวนชนิดละ 30 ขวดรวม 60 ขวด เพื่อ

นำไปเลี้ยงอนุบาลไว้ในโรงเรือนเมื่อนำออกจากขวดให้ปรับสภาพ จนแข็งแรงก่อนจะนำคืนสู่ป่าธรรมชาติต่อไป

หม้อนึ่งความดัน (autoclave) ตู้ปลอดเชื้อ อุปกรณ์ภายในตู้

นำฝักล้างน้ำให้สะอาด ชุบแอลกอฮอล์ 95 เปอร์เซ็นต์ เผาไฟ 2 ครั้ง

ใช้มีดสะอาดตัดหัวท้าย ผ่าตามยาวของฝัก ผ่าฝักออกเป็น 2 ซีก

เชื่อมเมล็ดลงในน้ำกลั่น ใช้หลอดพ่นเมล็ดลงขวด เลี้ยงในห้องควบคุมอุณหภูมิ/แสง

ภาพ 15 เครื่องมือและขั้นตอนการเชื่อมต่อในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจากฝักกล้วยไม้

ตอนที่ 3 ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์กล้วยไม้ของชุมชน

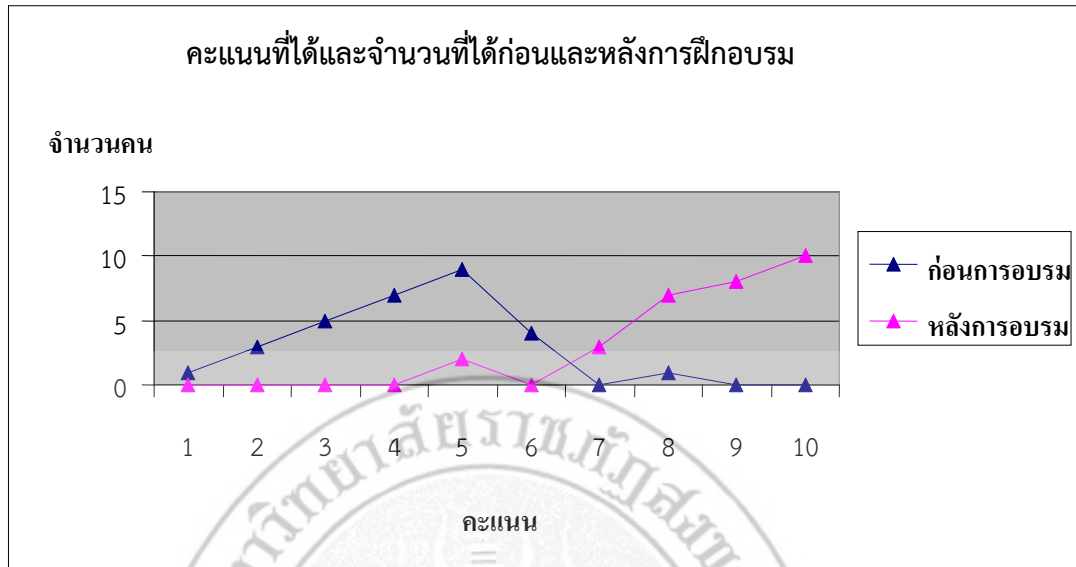
นำผลการทดลองการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจากขั้นตอนที่ 2 มาถ่ายทอด โดยการฝึกอบรมให้กับชุมชนบ้านนิคมพัฒนา ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ตู้เชื้อเชื้อและเครื่องมือที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้ จัดเตรียมเอกสาร เทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้ ประสานขอความร่วมมืออาจารย์และทีมงาน จากสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับชุมชน ประเมินผลที่ได้จากการฝึกอบรม โดยตอบแบบสอบถามแบบทดสอบการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อก่อนและหลังการฝึกอบรม และแบบสัมภาษณ์การยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าบางชนิดในป่าชุมชนนิคมพัฒนา ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ผลปรากฏดังนี้

แบบทดสอบการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

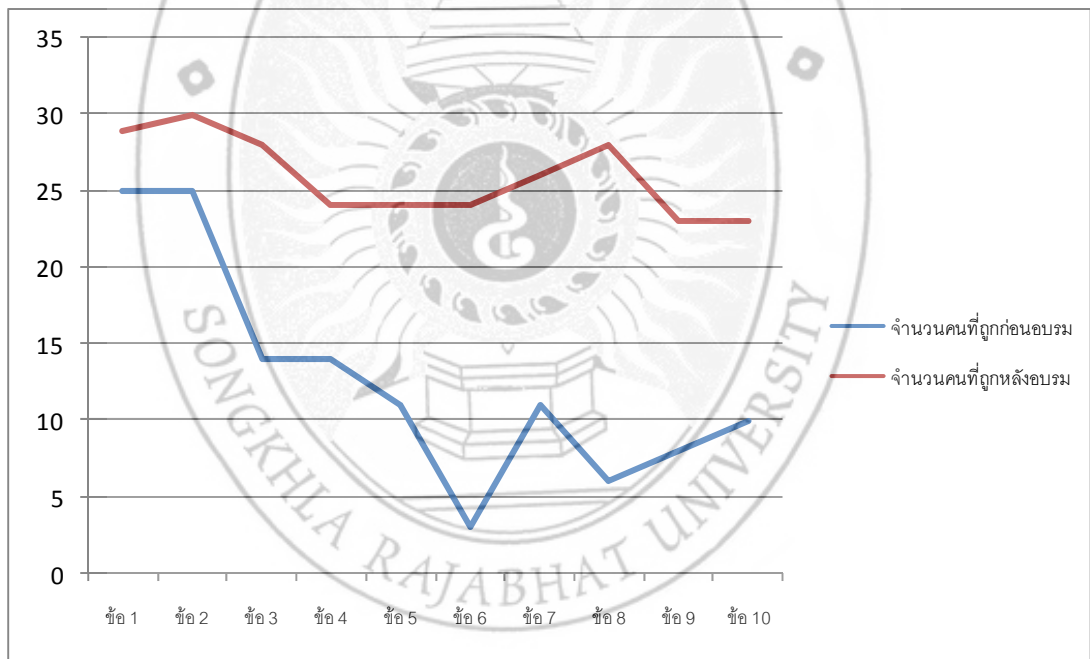
มีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน 30 คน ก่อนการฝึกอบรมมีผู้สอบผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 50 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6 หลังการฝึกอบรมมีผู้สอบผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 50 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เพิ่มขึ้นร้อยละ 54.4 โดยมีผู้ได้คะแนนเต็ม จำนวน 10 คน และมีผู้ได้คะแนนต่ำสุด จำนวน 2 คน

ตาราง 8 คะแนนที่ได้และจำนวนคนที่ได้ก่อนและหลังการฝึกอบรม

คะแนนที่ได้	ผลคะแนนที่ได้รับ	
	ก่อนการอบรม (คน)	หลังการอบรม (คน)
1	1	-
2	3	-
3	5	-
4	7	-
5	9	2
6	4	-
7	-	3
8	1	7
9	-	8
10	-	10

ภาพ 16 เปรียบเทียบคะแนนที่ได้และจำนวนคนที่ได้ก่อนและหลังการฝึกอบรม

ภาพ 17 เปรียบเทียบจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบทดสอบถูกในแต่ละข้อก่อนและหลังการฝึกอบรม

**แบบสัมภาษณ์การยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าบางชนิด
ในป่าชุมชนนิคมพัฒนา ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา**

1) สภาพพื้นฐานทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกร ในด้านสังคมพบว่า เกษตรกรเป็นชายและหญิง ร้อยละ 73.3 และ 26.7 ตามลำดับ มีอายุเฉลี่ย 36- 55 ปี และอายุเฉลี่ย 56 ปีขึ้นไป ร้อยละ 43.3 และ 33.3 ตามลำดับ การศึกษา จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา และจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 50 และ 33.3 ตามลำดับ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และ 3 คน ร้อยละ 33.3 และ 30 ตามลำดับ เกษตรกรเป็นสมาชิกในสถาบันการเกษตรกร และไม่เป็นผู้นำชุมชน ร้อยละ 70 และ 46.7 ตามลำดับ ในด้านเศรษฐกิจพบว่าเกษตรกรมีอาชีพทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 56.7 และ 26.7 ตามลำดับ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง ร้อยละ 100 มีรายได้สุทธิจากการขายผลผลิตทางการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 10,001-50,000 บาท ร้อยละ 36.7 และมีรายได้สุทธิที่เป็นเงินสดนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 10,000 บาท ร้อยละ 60 ดังตารางที่ 4-8 และ 9

2) สภาพการได้รับการส่งเสริมเทคโนโลยีของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าเกษตรกร เคยเข้ารับการอบรมความรู้เทคโนโลยีขยายพันธุ์พืช (กล้วยไม้) และไม่เคยเข้ารับการอบรม ร้อยละ 76.7 และ 23.3 ตามลำดับ โดยแหล่งความรู้ที่ได้จากเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, จากวิทยุ/โทรทัศน์ และจากเอกสารคำแนะนำ ร้อยละ 53.3, 33.3 และ 30 ตามลำดับ เมื่อมีปัญหาจะปรึกษาญาติ พี่น้อง/เพื่อนบ้าน และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ร้อยละ 80 และ 46.7 ตามลำดับ ได้รับความรู้จากการฝึกอบรม จากเอกสารทางราชการ และผ่านสื่อสาธารณะร้อยละ 66.7 , 53.3 และ 40 ตามลำดับ ดังตาราง 4-10

3) สภาพของกล้วยไม้ที่ขยายพันธุ์ได้เอง จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรปลูกกล้วยไม้ชนิดว่านหางช้าง รองเท้านารีม่วงสงขลา และสิงโตถิ่นใต้ ร้อยละ 46.7, 26.7 และ 13.3 ตามลำดับ เกษตรกรใช้วิธีการขยายพันธุ์กล้วยไม้ด้วยการแยกหน่อ เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และเมล็ด ร้อยละ 60, 23.3 และ 6.7 ตามลำดับ แหล่งที่มาของกล้วยไม้ จากเพื่อนบ้าน ซื้อจากตลาด และเก็บจากในป่า ร้อยละ 80, 60 และ 56.7 ตามลำดับ วัสดุที่ใช้ในการเพาะขยายพันธุ์กล้วยไม้ ใช้ยิมมะพร้าว/กาบมะพร้าว และใบไม้แห้ง ร้อยละ 86.7 และ 3.3 ตามลำดับ และปุ๋ยที่ใช้ ไม่ระบุ ปุ๋ยสามสี และปุ๋ยคอก ร้อยละ 66.7, 16.7 และ 13.3 ตามลำดับ

ตาราง 9 สภาพพื้นฐานทางสังคมบางประการของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

สภาพพื้นฐานทางสังคมบางประการ	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	22	73.3
หญิง	8	26.7
อายุ		
19-35 ปี	7	23.3
36-55 ปี	13	43.3
56 ปีขึ้นไป	10	33.3
ระดับการศึกษา		
จบการศึกษาชั้น ป.4	5	16.7
จบการศึกษาชั้น ป.6	15	50
จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา	10	33.3
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
2 คน	4	13.3
3 คน	9	30
4 คน	10	33.3
5 คน	6	20
6 คน	1	3.3
การเป็นสมาชิกสถาบันการเกษตร		
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1ข้อ)	21	70
กลุ่มเกษตรกร	9	30
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	1	3.3
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส	8	26.7
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	3	10
ไม่เป็น	9	30

ตาราง 9 (ต่อ)

สภาพพื้นฐานทางสังคมบางประการ	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
การเป็นผู้นำชุมชน		
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	16	53.3
ผู้ใหญ่บ้าน	2	6.7
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	3	10
สารวัตรกำนัน	1	3.3
คณะกรรมการหมู่บ้าน	7	23.3
กลุ่มอื่นๆ	3	10
ไม่เป็น	14	46.7

ตาราง 10 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจบางประการ	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ทำการเกษตร	17	56.7
รับจ้างทั่วไป	8	26.7
อื่นๆ	5	16.7
อาชีพรอง		
ทำการเกษตร	5	16.7
ค้าขาย	10	33.3
รับจ้างทั่วไป	9	30
อื่นๆ	6	20
จำนวนแรงงานในครัวเรือน		
1 คน	1	3.3
2 คน	17	56.7
3 คน	6	20

ตาราง 10 (ต่อ)

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจบางประการ	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
4 คน	4	13.3
5 คน	1	3.3
6 คน	1	3.3
ลักษณะการถือครองที่ดิน		
เป็นของตนเอง	30	100
รายได้สุทธิจากผลผลิตทางการเกษตร		
1-10,000 บาทต่อปี	9	30
10,001-50,000 บาทต่อปี	11	36.7
50,001-100,000 บาทต่อปี	4	13.3
100,000 บาทขึ้นไปต่อปี	6	20
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจบางประการ		
รายได้สุทธินอกภาคการเกษตร		
1-10,000 บาทต่อปี	18	60
10,001-50,000 บาทต่อปี	5	16.7
50,001-100,000 บาทต่อปี	7	23.3

ตาราง 11 สภาพการได้รับการส่งเสริมเทคโนโลยีการขยายพันธุ์พืช(กล้วยไม้) ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง

สภาพการได้รับการส่งเสริมเทคโนโลยี	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
การเข้าอบรมเทคโนโลยีการขยายพันธุ์พืช (กล้วยไม้)		
เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	23	76.7
การแยกหน่อ	22	73.3

ตาราง 11 (ต่อ)

สภาพการได้รับการส่งเสริมเทคโนโลยี	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ	10	33.3
ไม่เคย	7	23.3
แหล่งความรู้เทคโนโลยีขยายพันธ์พืช (กล้วยไม้) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร	4	13.3
เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา	16	53.3
เจ้าหน้าที่สถาบันวิจัยต่างๆ	8	26.7
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	3	10
เพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง	6	20
ครู	1	3.3
วิทยุโทรทัศน์	10	33.3
เอกสารคำแนะนำ	9	30
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	5	16.7
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล	1	3.3
ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อมีปัญหา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	24	80
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	5	16.7
เกษตรกรตำบล	3	10
องค์การบริหารส่วนตำบล	2	6.7
พัฒนากรตำบล	2	6.7
ครู	2	6.7
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	14	46.7
เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน	1	3.3
อื่นๆ	1	3.3
การเพาะเมล็ด	13	43.3

ตาราง 11 (ต่อ)

สภาพการได้รับการส่งเสริมเทคโนโลยี	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
วิธีการได้รับความรู้เทคโนโลยีการขยายพันธุ์พืช (กล้วยไม้) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เข้ารับการอบรม	20	66.7
อ่านเอกสารเอง	16	53.3
การแนะนำของเจ้าหน้าที่ (เกษตรกรตำบล)	5	16.7
รับฟัง เช่น รายการโทรทัศน์	12	40
การไปเยี่ยมชมแปลงเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ	13	43.3

ตาราง 12 สภาพการขยายพันธุ์กล้วยไม้

สภาพการขยายพันธุ์กล้วยไม้	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
ชนิดกล้วยไม้ที่ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ว่านทางช้าง	14	46.7
รองเท้านารีม่วงสงขลา	8	26.7
แปรงสีพื้น	2	6.7
แมลงปอ	2	6.7
กะแระกะร่อน	1	3.3
สิงโตถิ่นใต้	4	13.3
เอื้องผึ้ง	3	10
ไม่ได้ปลูก	3	10
วิธีการขยายพันธุ์กล้วยไม้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เมล็ด	2	6.7
แยกหน่อ	18	60
เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ	7	23.3

ตาราง 12 (ต่อ)

สภาพการขยายพันธุ์กล้วยไม้	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
แหล่งที่มาของกล้วยไม้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เก็บจากในป่า	17	56.7
ซื้อจากตลาด	18	60
จากเพื่อนบ้าน	24	80
วัสดุเพาะที่ใช้		
ใบมะพร้าว/กาบมะพร้าว	26	86.7
ใบไม้แห้ง	1	3.3
ปุ๋ยที่ใช้		
ปุ๋ยสามสี	5	16.7
ปุ๋ยคอก	4	13.3
อื่นๆ	1	3.3
ไม่ระบุ	20	66.7

4) สภาพการใช้เทคโนโลยีในการขยายพันธุ์กล้วยไม้ จากการศึกษาพบว่าการขยายพันธุ์กล้วยไม้โดยใช้เมล็ด เกษตรกรเคยปฏิบัติ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติแต่มีแนวโน้มว่าจะปฏิบัติ ร้อยละ 26.7, 13.3 และ 6.7 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 หมายถึงเกษตรกรไม่เคยปฏิบัติแต่มีแนวโน้มว่าจะปฏิบัติ การแยกหน่อ เกษตรกรปฏิบัติเป็นบางครั้ง เคยปฏิบัติ และไม่เคยปฏิบัติ ร้อยละ 33.3, 30 และ 13.3 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 หมายถึงเกษตรกรเคยปฏิบัติมาบ้าง การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เกษตรกรไม่เคยปฏิบัติ เคยปฏิบัติ และปฏิบัติเป็นบางครั้ง ร้อยละ 56.7, 30 และ 3.3 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.78 หมายถึงเกษตรกรไม่เคยปฏิบัติ แต่มีแนวโน้มว่าจะปฏิบัติ ดังตารางที่ 4-12

5) ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์กล้วยไม้ จากการศึกษาพบว่า วิธีการขยายพันธุ์กล้วยไม้โดย การใช้เมล็ด เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง มีการยอมรับน้อยที่สุด และมีการยอมรับน้อย ร้อยละ 46.7, 30 และ 13.3 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.4 หมายถึงเกษตรกรมีการ

ยอมรับน้อย การแยกหน่อ เกษตรกรมีการยอมรับมาก มีการยอมรับมากที่สุด และมีการยอมรับน้อย ร้อยละ 63.3, 23.3 และ 10 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4 หมายถึงเกษตรกรมีการยอมรับมาก การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เกษตรกรมีการยอมรับน้อย มีการยอมรับมากที่สุด และมีการยอมรับน้อยที่สุด ร้อยละ 36.7, 23.3 และ 20 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 หมายถึงเกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง การยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์ ด้านผลผลิต ยอมรับการแยกหน่อสูงคิดเป็นร้อยละ 86.7 รองลงมา ยอมรับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ 73.3 ยอมรับการใช้เมล็ดให้ผลผลิตต่ำร้อยละ 56.7 ด้านต้นทุน การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ยอมรับใช้ต้นทุนสูงร้อยละ 63.3 รองลงมา ยอมรับการใช้เมล็ดร้อยละ 40 ยอมรับการแยกหน่อใช้ต้นทุนต่ำร้อยละ 96.7 ด้านวัสดุอุปกรณ์ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ยากต่อการยอมรับ ร้อยละ 70 รองลงมา การใช้เมล็ดยากต่อการยอมรับร้อยละ 40 การแยกหน่อง่ายให้การยอมรับร้อยละ 100 ด้านการดำเนินการ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อยากต่อการยอมรับร้อยละ 73.3 รองลงมา การใช้เมล็ด ยากต่อการยอมรับร้อยละ 40 การแยกหน่อง่ายให้การยอมรับร้อยละ 100 ดังตาราง 4-13 และ 14

ตาราง 13 สภาพการใช้เทคโนโลยีในการขยายพันธุ์กล้วยไม้

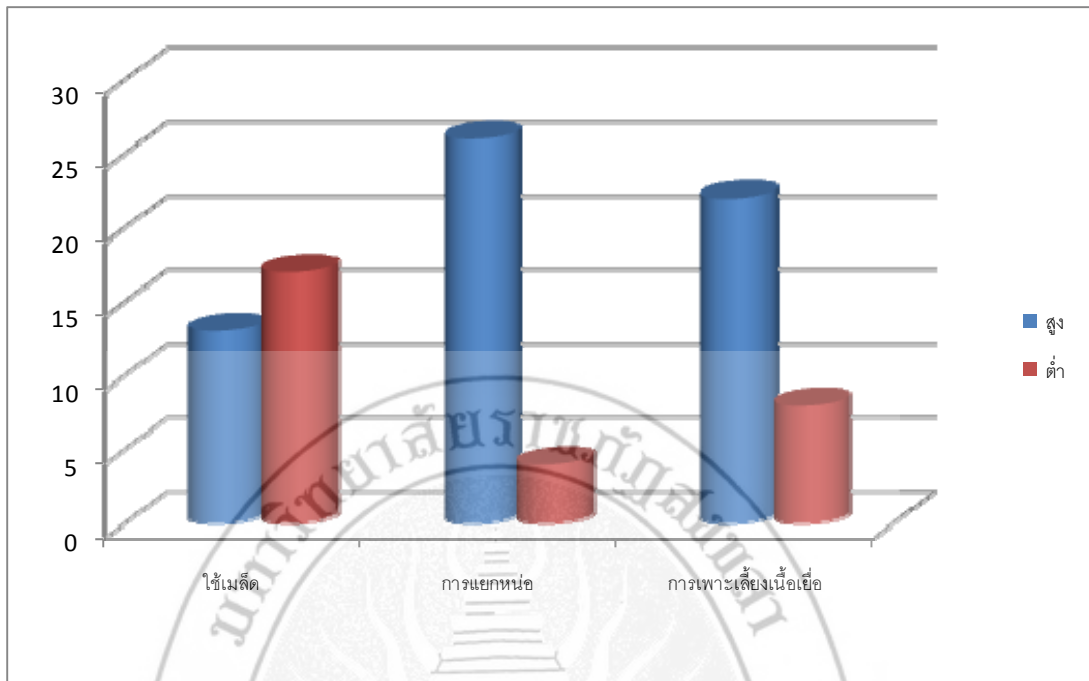
สภาพการใช้เทคโนโลยี ในการขยายพันธุ์ กล้วยไม้	การใช้เทคโนโลยีในการขยายพันธุ์กล้วยไม้ (n=27)					ค่า เฉลี่ย	S.D.
	เป็นประจำ		ไม่เคยแต่มี แนวโน้มว่า จะปฏิบัติ		ไม่เคย ปฏิบัติ		
	เป็น ประจำ	เคย ปฏิบัติ	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การขยายพันธุ์(วิธีการ)							
ใช้เมล็ด	- (-)	4 (13.3)	8 (26.7)	2 (6.7)	13 (43.3)	2.11	1.19
การแยกหน่อ	3 (10)	10 (33.3)	9 (30)	1 (3.3)	4 (13.3)	3.26	1.2
การเพาะเลี้ยง เนื้อเยื่อ	- (-)	1 (3.3)	9 (30)	- (-)	17 (56.7)	1.78	1.05

ตาราง 14 ระดับการยอมรับวิธีการขยายพันธุ์

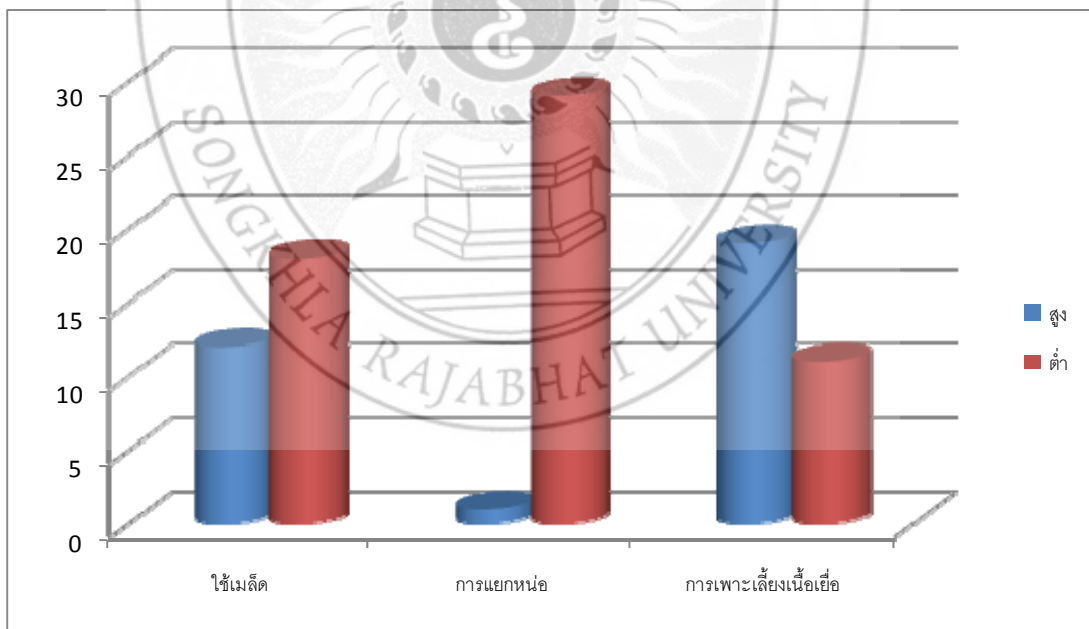
สภาพการใช้เทคโนโลยี ในการขยายพันธุ์ กล้วยไม้	ระดับการยอมรับวิธีการขยายพันธุ์ (n=30)					ค่า เฉลี่ย	S.D.
	ปาน						
	มากที่สุด	มาก	กลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
การขยายพันธุ์	14						
ใช้เมล็ด	1 (3.3)	2 (6.7)	(46.7)	4 (13.3)	9 (30)	2.4	1.1
การแยกหน่อ	7 (23.3)	(63.3)	1 (3.3)	3 (10)	- (-)	4	0.83
การเพาะเลี้ยง เนื้อเยื่อ	7 (23.3)	1 (3.3)	5 (16.7)	11 (36.7)	6 (20)	2.73	1.46

ตาราง 15 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์

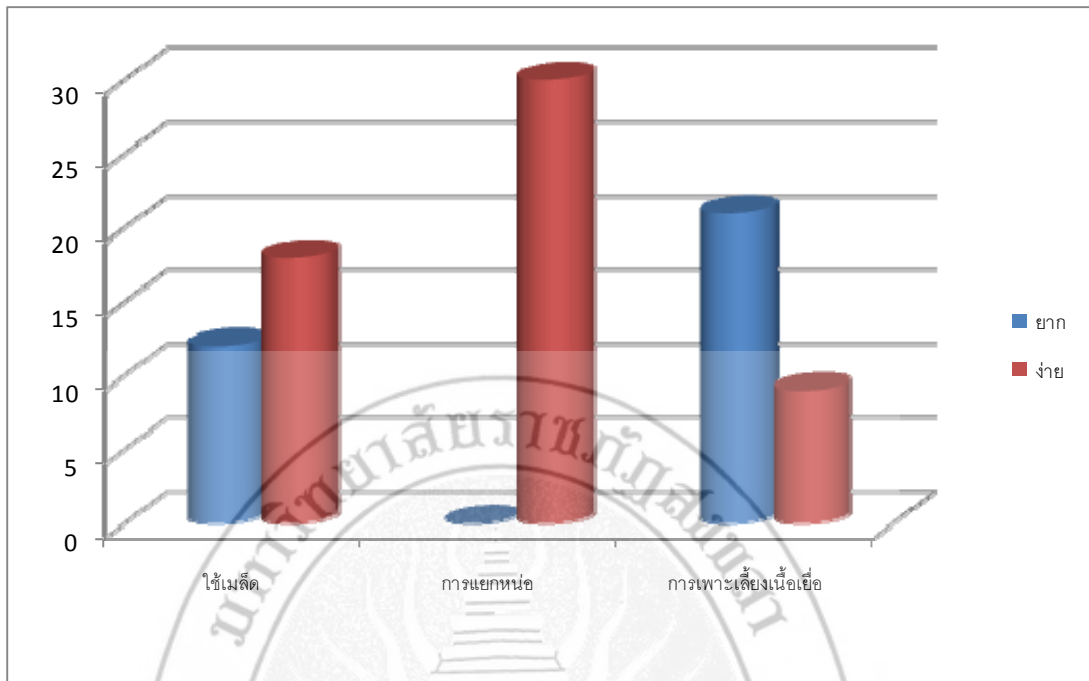
สภาพการใช้ เทคโนโลยี ในการขยายพันธุ์ กล้วยไม้	ระดับการยอมรับ							
	ด้านผลผลิต		ด้านต้นทุน		ด้านวัสดุอุปกรณ์		ด้านการดำเนินการ	
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ยาก	ง่าย	ยาก	ง่าย
จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
การขยายพันธุ์	13	17						
ใช้เมล็ด	(43.3)	(56.7)	12 (40)	18 (60)	12 (40)	18 (60)	12 (40)	18 (60)
การแยกหน่อ	26	4 (13.3)	1 (3.3)	(96.7)	- (-)	30 (100)	- (-)	30 (100)
การ เพาะเลี้ยง เนื้อเยื่อ	22	8 (26.7)	19 (63.3)	(36.7)	21 (70)	9 (30)	22 (73.3)	8 (26.7)

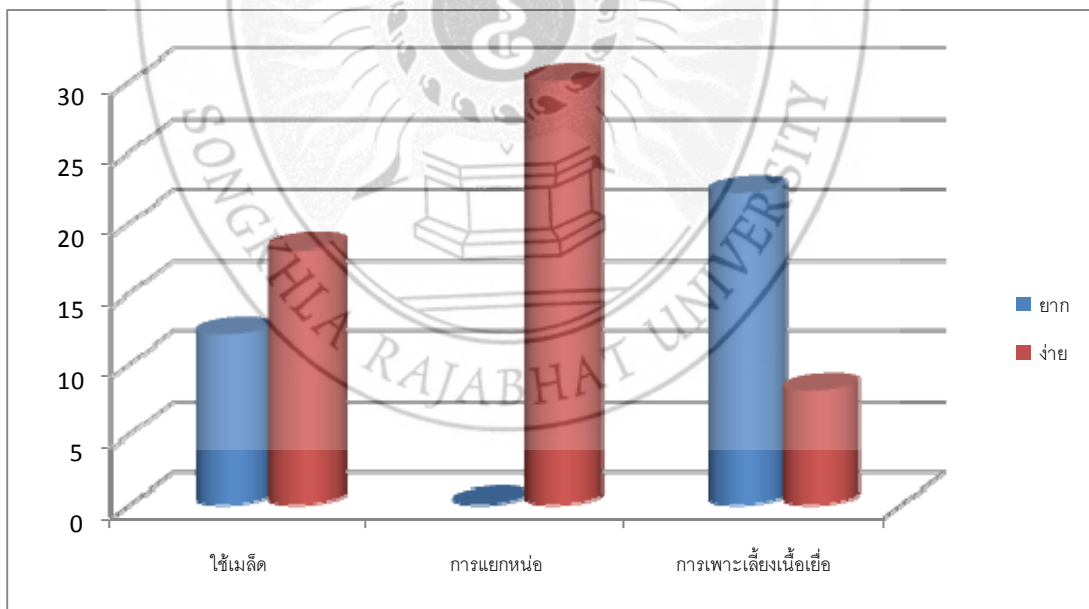
ภาพ 18 เปรียบเทียบระดับการยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์ด้านผลผลิต

ภาพ 19 เปรียบเทียบระดับการยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์ด้านต้นทุน

ภาพ 20 เปรียบเทียบระดับการยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์ด้านวัสดุอุปกรณ์

ภาพ 21 เปรียบเทียบระดับการยอมรับเทคโนโลยีการขยายพันธุ์ด้านการดำเนินการ

ตอนที่ 4 การศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าของชุมชน

ทำการสำรวจผู้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าของชุมชนโดยการใช้แบบสอบถามความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอนุรักษ์กล้วยไม้ จากการสังเกตของผู้วิจัยเห็นว่ามีเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับป่าผืนนี้จากที่ได้มีการเดินสำรวจพื้นที่หลายครั้งพบว่าครั้งหลังจะพบว่ามีร่องรอยหมู่ป่า เม่น และพบว่ามีทากและเห็บลมเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากทากและเห็บลมจะมาจกสัตว์ป่าที่มีขนาดใหญ่พวกนี้ก็จะกัดกินเลือดจากสัตว์ป่า จากการขึ้นสำรวจป่าปีแรก ๆ จะไม่มีให้เห็น สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นว่าสภาพป่ามีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น มีชุดเดินลาดตระเวนสำรวจป่ามีการจับกุมผู้ที่เข้ามาตัดไม้ในพื้นที่ป่าชุมชน มีการร่วมกันจัดทำฝายชะลอน้ำทำให้น้ำตกมีน้ำไหลตลอดปีสร้างความชุ่มชื้นให้ป่า มีการขยายพันธุ์กล้วยไม้เพื่อเตรียมนำคืนสู่ป่า

แบบสอบถามความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการอนุรักษ์กล้วยไม้

1) ข้อมูลกล้วยไม้

- 1.1) ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คน รู้จักชนิดกล้วยไม้ 10 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 6.7 รองลงมา รู้จักชนิดกล้วยไม้ 6 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 53.3 และร้อยละ 3.3 รู้จัก 1 ชนิด
- 1.2) กล้วยไม้ที่รู้จัก รองเท้านารีม่วงสงขลา รู้จักร้อยละ 83.3 รองลงมาว่านหางช้างรู้จักร้อยละ 73.3 และกะเหรี่ยงร้อน รู้จักร้อยละ 50
- 1.3) ชนิดกล้วยไม้ที่พบเห็นมากที่สุด เรียงตามลำดับ กะเหรี่ยงร้อน ร้อยละ 56.7 สิงโตถิ่นใต้ ร้อยละ 40 เอื้องใบมะขาม ร้อยละ 23.3 เอื้องหนวดกุ่มและเอื้องดินตะขาบ ร้อยละ 20 ดังตารางที่ 4-16
- 1.4) กล้วยไม้ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ เรียงตามลำดับใกล้สูญพันธุ์มากที่สุด รองเท้านารีม่วงสงขลา ร้อยละ 80 รองลงมาว่านหางช้าง ร้อยละ 26.7 ดังตาราง 4-17

2) การใช้ประโยชน์

- 2.1) ส่วนของกล้วยไม้ที่นำมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 76.7 ใช้ดอกมาทำไม้ประดับ ร้อยละ 20 ใช้ลำต้นมาทำยารักษาโรค ร้อยละ 16.7 ใช้ลำต้นเพื่อจำหน่าย
- 2.2) มีกล้วยไม้ที่บ้านหรือไม่ ร้อยละ 83.3 มีกล้วยไม้ ร้อยละ 16.7 ไม่มีกล้วยไม้
- 2.3) เคยเก็บกล้วยไม้จากป่าธรรมชาติหรือไม่ ร้อยละ 66.7 เคยเก็บกล้วยไม้จากป่า ร้อยละ 33.3 ไม่เคยเก็บกล้วยไม้จากป่า

2.4) เหตุจูงใจที่ทำให้เก็บกล้วยไม้จากป่า ร้อยละ 56.7 สาเหตุอื่นเช่นสวยงาม ร้อยละ 10 เป็นที่นิยมของตลาดกล้วยไม้ ร้อยละ 6.7 สะสมเป็นงานอดิเรก

2.5) มีการเก็บกล้วยไม้จากป่าบ่อยแค่ไหน ร้อยละ 53.3 จะเก็บทุกครั้งที่มีโอกาสเข้าป่า ร้อยละ 46.7 เก็บทุกเดือน

2.6) จำนวนกล้วยไม้ที่เก็บจากป่าต่อครั้ง 1-5 ต้น ร้อยละ 53.4 ไม่ระบุจำนวน ร้อยละ 43.3 จำนวน 5-10 ต้น ร้อยละ 3.3

2.7) ชนิดกล้วยไม้ที่เก็บจากป่า ว่านหางช้าง ร้อยละ 33.3 ไม่ระบุชนิด ร้อยละ 30 สิงโต ถิ่นใต้ ร้อยละ 10 เอื้องตีนตะขาบ/รองเท้านารีม่วงสงขลา/อื่นๆ ร้อยละ

2.8) ควรมีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์กล้วยไม้ป่าหรือไม่ ร้อยละ 100 เห็นว่าควรมีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์กล้วยไม้ป่า

2.9) ต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าหรือไม่ ร้อยละ 100 ต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่า

2.10) ควรมีการส่งเสริมการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าแบบใด ร้อยละ 90 ต้องการเรียนรู้คู่กับการอนุรักษ์ ร้อยละ 46.7 ต้องการให้มีการอบรม ร้อยละ 10 กิจกรรมภายในโรงเรียน/หน่วยงานราชการ

2.11) เคยเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าหรือไม่ ร้อยละ 63.3 เคยเข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 36.7 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม

2.12) เคยขยายพันธุ์กล้วยไม้หรือไม่ ร้อยละ 83.3 เคยขยายพันธุ์กล้วยไม้ ร้อยละ 16.7 ไม่เคย

2.13) เคยนำกล้วยไม้กลับคืนสู่ป่าหรือไม่ ร้อยละ 60 เคยนำกล้วยไม้คืนสู่ป่า ร้อยละ 40 ไม่เคย

ตาราง 16 รายละเอียดชนิด การใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์กล้วยไม้ (กลุ่มตัวอย่าง = 30)

รายละเอียดรายการ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนชนิดกล้วยไม้ที่รู้จัก (ชนิด)		
1	1	3.3
3	4	13.3
4	3	10
5	4	13.3
6	16	53.3
10	2	6.7

ช็อกกล้วยไม้ที่รู้จัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เอื้องพรวัว	8	26.7
ว่านหางช้าง	22	73.3
เอื้องใบมะขาม	5	16.7
เอื้องสายดอกจิ๊ด	3	10
เอื้องหนวดกุ้ง	9	30
เอื้องตีนตะขาบ	9	30
รองเท้านารีม่วงสงขลา	25	83.3

ตาราง 16 (ต่อ)

รายละเอียดรายการ	จำนวน	ร้อยละ
สิงโตถิ่นใต้	15	50
สิงโตนาคราช	1	3.3
กะเหรี่ยงร้อน	15	50
อื่นๆ	15	53.3
การนำกล้วยไม้มาใช้ประโยชน์		
ใช้ประโยชน์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	24	80
เป็นไม้ดอกไม้ประดับ	23	76.7
จำหน่าย	5	16.7
จำหน่ายส่วนต้น	5	16.7
จำหน่ายส่วนดอก	2	6.7
เป็นยารักษาโรค	6	20
ใช้ส่วนต้นเป็นยา	6	20
ใช้ส่วนดอกเป็นยา	1	3.3
ใช้ส่วนเหง้าเป็นยา	5	16.7
ใช้ส่วนใบเป็นยา	4	13.3
เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์	16	53.3
ไม่ใช้ประโยชน์	6	20

บ้านมีกล้วยไม้หรือไม่		
ปลูก	25	83.3
ไม่ปลูก	5	16.7
เคยเก็บกล้วยไม้จากป่าหรือไม่		
เคยเก็บ	20	66.7
ไม่เคยเก็บ	10	33.3

ตาราง 16 (ต่อ)

รายละเอียดรายการ	จำนวน	ร้อยละ
เหตุจูงใจที่ทำให้เก็บกล้วยไม้จากป่า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
มีราคาสูง	3	10
เป็นที่นิยมของตลาด	2	6.7
อื่นๆ เช่น สวยงาม	17	56.7
ความถี่ในการเก็บกล้วยไม้จากป่า		
ทุกเดือน	14	46.7
ไม่ระบุระยะเวลา	16	53.3
จำนวนกล้วยไม้ป่าที่เก็บมาแต่ละครั้ง		
1-5 ต้น	16	53.4
5-10 ต้น	1	3.3
ไม่ระบุ	13	43.3
ว่านหางช้าง	10	33.3
เอื้องตีนตะขาบ	2	6.7
รองเท้านารีม่วงสงขลา	2	6.7
สิงโตถิ่นใต้	3	10
สิงโตนาคราช	1	3.3

กะเหรี่ยง	1	3.3
อื่นๆ	2	6.7
ไม่ระบุ	9	30
ควรมีการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากกล้วยไม้ป่าหรือไม่		
ควร	21	70
ไม่ควร	9	30
ต้องการใช้ประโยชน์จากกล้วยไม้ป่าด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เป็นไม้ดอกไม้ประดับ	25	83.3
จำหน่าย	1	3.3
ตาราง 16 (ต่อ)		
รายละเอียดรายการ	จำนวน	ร้อยละ
เป็นยารักษาโรค	15	50
ควรมีการส่งเสริมการอนุรักษ์กล้วยไม้หรือไม่		
ควร	30	100
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์กล้วยไม้หรือไม่		
ต้องการ	30	100
ควรส่งเสริมการอนุรักษ์ด้วยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
อบรม	14	46.7
สัมมนา	1	3.3
เสวนา	2	6.7
ชุมชนร่วมเรียนรู้ควบคู่การอนุรักษ์	27	90
กิจกรรมภายในโรงเรียน/ราชการ	3	10
การเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์กล้วยไม้		
เคยเข้าร่วม	19	63.3
ไม่เคยเข้าร่วม	11	36.7
การขยายพันธุ์กล้วยไม้		
เคยขยายพันธุ์กล้วยไม้	25	83.3

ไม่เคยขยายพันธุ์กล้วยไม้	5	16.7
การนำกล้วยไม้กลับคืนสู่ป่าธรรมชาติ		
เคยนำกล้วยไม้กลับคืนสู่ป่า	18	60
ไม่เคยนำกล้วยไม้กลับคืนสู่ป่า	12	40

ตาราง 17 การพบเห็นกล้วยไม้แต่ละชนิดในพื้นที่ศึกษา (กลุ่มตัวอย่าง = 30)

ชื่อพันธุ์กล้วยไม้	ระดับการพบเห็น					ค่าเฉลี่ย	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
เอื้องพร้าว	3 (10)	7 (23.3)	12 (40)	3 (10)	5 (16.7)	3	1.2
ว่านทางช้าง	3 (10)	4 (13.3)	6 (20)	14 (46.7)	3 (10)	2.67	1.15
เอื้องใบมะขาม	7 (23.3)	14 (46.7)	5 (16.7)	2 (6.7)	2 (6.7)	3.73	1.11
เอื้องสายดอกจัด	5 (16.7)	9 (30)	13 (43.3)	1 (3.3)	2 (6.7)	3.47	1.04
เอื้องหนวดกุ้ง	6 (20)	13 (43.3)	7 (23.3)	3 (10)	1 (3.3)	4.97	1.03
เอื้องตีนตะขาบ	6 (20)	9 (30)	10 (33.3)	1 (3.3)	4 (13.3)	4.47	1.25
รองเท้านารีม่วง							
สงขลา	2 (6.7)	- (-)	3 (10)	8 (26.7)	17 (56.7)	1.73	1.11
สิงโตถิ่นใต้	12 (40)	9 (30)	4 (13.3)	1 (3.3)	4 (13.3)	3.8	1.37
สิงโตนาคราช	3 (10)	10 (33.3)	14 (46.7)	2 (6.7)	1 (3.3)	3.4	0.89
กะเหรี่ยงร้อน	17 (56.7)	9 (30)	4 (13.3)	- (-)	- (-)	4.43	0.73

ตาราง 18 ชนิดกล้วยไม้ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (กลุ่มตัวอย่าง = 30)

ชื่อพันธุ์กล้วยไม้	ระดับการใกล้จะสูญพันธุ์					ค่าเฉลี่ย	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
เอื้องพร้าว	1 (3.3)	2 (6.7)	10 (33.3)	10 (33.3)	7 (23.3)	2.33	1.03
ว่านหางช้าง	8 (26.7)	6 (20)	9 (30)	6 (20)	1 (3.3)	3.47	1.19
เอื้องใบมะขาม	1 (3.3)	3 (10)	9 (30)	6 (20)	11 (36.7)	2.23	1.16
เอื้องสายดอกจี๊ด	1 (3.3)	4 (13.3)	10 (33.3)	7 (23.3)	8 (26.7)	2.43	1.14
เอื้องหนวดกุ้ง	1 (3.3)	3 (10)	9 (30)	9 (30)	8 (26.7)	2.33	1.09
เอื้องตีนตะขาบ	- (-)	3 (10)	8 (26.7)	7 (23.3)	12 (40)	2.07	1.05
รองเท้านารีม่วง							
สงขลา	24 (80)	3 (10)	2 (6.7)	- (-)	1 (3.3)	4.63	0.89
สิงโตถิ่นใต้	1 (3.3)	3 (10)	9 (30)	9 (30)	8 (26.7)	2.33	1.09
สิงโตนาคราช	1 (3.3)	2 (6.7)	11 (36.7)	11 (36.7)	5 (16.7)	2.43	0.97
กะเรกะร้อน	1 (3.3)	3 (10)	5 (16.7)	1 (3.3)	20 (66.7)	1.8	1.24

